

1 SKYRIUS,

kuriame Tonja beveik padaro salto su slidėmis

Šaltomis vasario popietėmis Glimerdalene visiškai tylu. Upė nešniokščia, nes ji po ledu. Paukščiai nečiulba, nes jie išskridę į pietus. Negirdėti nė avių, nes jos uždarytos tvartuose. Kur pažvelgsi, vien tik baltas sniegas, tamsios eglės ir dideli, tylūs kalnai.

Bet pačiame šios tylumos viduryje yra taškelis, kuris tuoj sudrums tylą. Taškelis stovi Akmens kalno papėdėje, pačiame ilgų ir gana kreivų slidžių vėžių gale. Taškelis yra Tonja Glimerdal. Jos tėtis – Glimerdaleno ūkininkas, o mama okeanologė, ji dirba jūroje. Tonjos plaukai – raudoni, garbanoti karčiai. Per Velykas jai sueis dešimt metų, ir ji žada švęsti taip, kad kalnai drebės.

Klaugas Hagenas iš kempingo, tas, kuris nemėgsta vaikų, iš esmės neturėtų labai jau skųstis gyvenimu. Juk visame Glimerdalene tėra vienas vienintelis vai-

kas. O tiek galėtų net Klausas Hagenas pakęsti. Bet ne. Tonja Glimerdal yra kaip tik toks vaikas, kokių Klausas Hagenas ypač nemęgsta. Kažkodėl visi, kas tik atkeliauja čia atostogauti, vos tik ją sutikę iškart supranta, kad tai į Tonjos slėnį jie atvyko pasisvečiuoti, nesvarbu, kad apsistojo Hageno sveikatingumo kempinge. Laimė, mažoji Glimerdaleno valdovė kaip niekas kitas mėgsta svečius.

– Tonja, tau ant kaktos turėtų būti parašyta „Sveiki atvykę“, – kartą pasakė teta Iduna.

Žiemą Tonjos slidžių vėžės ir pėdsakai rangosi skersai ir išilgai po visą slėnį.

– Išleidžiu ją ryte lauk ir tikiuosi, kad vakare sugrįš namo, – atsako tėtis Sigurdas, kai žmonės klausia, kur jis pradanginęs savo dukrą, o šito žmonės klausia nuolatos. „Mažasis Glimerdaleno griaustinis“ – taip jie ją vadina.

Dabar Tonja pasuka slidžių galus Mažojo skardžio link. Šį paskutinį penktadienį prieš žiemos atostogas juos paleido iš pamokų anksčiau.

– Žiemos atostogos – puikumėlis, – sako Tonja pati sau. – Žiemos atostogos ir nuokalnės.

Šlaitas iki Mažojo skardžio status. Toks status, kad Tonja stovi visa įsirežusi, bet ji daro viską lygiai kaip tetos Eirė ir Iduna, kai parvažiuoja namo per Velykas. Jos užsikaria iki pat čia ir pasileidžia nežmonišku greičiu žemyn, o iš paskos lyg nuotakos nuometas nusidriekia sniego debesis. Ties Mažojo skardžio kraštu jos atsispiria ir nuskrieja oru. Teta Eirė dar ir salto padaro.

– Gyvenime tereikia dviejų dalykų, – mėgsta sakyti teta Eirė, – greičio ir savikliovos.

Tonjai atrodo, kad teta Eirė protingai sako. Kol tetos studijuoja Osle, ji pati mokosi daryti viską, kam reikia greičio ir savikliovos.

Bet dėl vieno dalyko gali būti tikras – Tonja Glimerdal nešoks nė nuo menkausio kupsto, jei pro savo virtuvės langą jos su žiūronais nestebės Gunvaldas. Visų pirma, jokio džiaugsmo šokti, jei niekas nežiūri, o antra, gerai, kai yra kas iškvies greitąją, jei nusileidusi liksi gulėti sniege. Jis gyvena už tolokai nuo Akmens kalno papėdės, tačiau turi labai gerus žiūronus. Tonja jam pamoja, rodydama, kad yra pasirengusi.

Štai ir baigėsi tylą Glimerdalene.

– „Peras turėjo vieną vienintelę karvę!“ – užbaubia Tonja ir atsispiria.

Šliuožiant slidėmis labai svarbu dainuoti. Kai Tonja šoka nuo Mažojo skardžio, ji dainuoja taip garsiai, kad nuo Vidudienio smailės ima bėgti mažos sniego lavinos.

– „Peras turėjo vieną vienintelę kaaaaaarvę!“

Ji pasilenkia, ištiesia rankas į priekį ir nuleidžia galvą, kad sumažintų oro pasipriešinimą.

– „Jis pardavė kaaaaarvę, atpirko vėl smuiką!“

Skardžio kraštas artėja. Tonja suvokia dabar turinti užtraukti iš visų plaučių, kad užgožtų dvejonės.

– JIS PARDAVĖ KARVĘ, ATPIRKO VĖL SMUIKĄ! – šaukia ji taip, kad aidi nuo Glimerdaleno šlaitų.

Ak, kad tave kur, tai bent greitis! O siaube, kaip auga akyse Mažojo skardžio kraštas! Ji niekada nepasimoko. Ji niekada, niekada, niekada nepasimoko. Dabar jau tuoj. Tuoj šlaitas išsilygins ir ims kilti aukštytyn. Jau kyla. Tonja užsimerkia. Štai ir kraštas. Pilve rangosi gyvatės, o kojas lyg adatomis bado.

– „Tu senas, geras smuuuuuuuuuu!..“

Tonja sklendžia. Dar niekada ji nebuvo spėjusi išdainuoti ore šitiek daug „Pero muzikanto“. Tik

pamanyk, juk tai beveik visas priedainis. Jei mokėtų padaryti salto kaip teta Eirė, išėtų kokie trys iš eilės.

Deja, aš dar nemoku padaryti salto, galvoja Tonja skriedama oru. Nors gal ir moku, pamano ji netrukus, nes pajunta, kad jos galva ten, kur turi būti kojos, o kojos ten, kur turi būti galva.

Šis įspūdingas skrydis baigiasi tuo, kad Tonja žemyn galva šlumšteli į sniegą lyg sausainiukas į tortą su labai storu grietinėlės sluoksniu. Aplinkui balta ir šalta, ir Tonja sunkiai susigaudo, ar ji gyva, ar mirusi. Garantuotai tas pats klausimas kyla ir Gunvaldui. Pajutusi, kad širdis tebeplaka, Tonja papurto galvą, kad viskas tenai susikratytų atgal į savo vietas.

– Kažin, ar čia buvo salto, ar ne? – svarsto ji.

2 SKYRIUS,

kuriame Gunvaldas ir Tonja kalbasi apie tai, kaip buvo anksčiau

Gunvaldas gyvena didžiuliame name ir turi tvartą bei avių kaip ir Tonjos šeima, bet su tomis avimis jam amžinai nesiseka. Jos arba pabėga, arba nugaišta, arba nuskabo Selės tulpes. Gerai, kad Gunvaldas dar turi ir staliaus dirbtuvę. Ten jis turi kuo užsiimti senatvėje ir prisidurti prie pensijos. Jam septyniasdešimt ketveri ir jis geriausias Tonjos draugas.

– Ir nusigyvenk tu man taip, kad geriausias tavo draugas toksai senas stuobrys, – tamsiomis valandomis kartais pagalvoja Tonja. – Dievaži, pas mus Gli-merdalene tikrai ne kažin koks pasirinkimas.

Bet giliai širdyje Tonja žino, kad Gunvaldas vis tiek būtų geriausias jos draugas, net jei slėnyje knibždėte knibždėtų dešimtmečių vaikų. Ji taip myli Gunvaldą, kad net širdį suspaudžia pagalvojus. Iš tiesų tai jis ir jos krikštaitėvis. Mama su tėčiu labai drąsiai pasielgė, kad leido tokiam pikčiurnai nešti ją krikštyti. Jis

būtų galėjęs šleptelėti ją tiesiai ant bažnyčios grindų, jei jam būtų užėjusi tokia nuotaika. Tikrai, Gunvaldas kartais gali taip supykti, kad net sunku patikėti. Bet vis tiek mama su tėčiu norėjo, kad krikštatėviu taptų būtent Gunvaldas ir niekas kitas. Jie paguldė Tonją Glimerdal jam į didžiules plaštakas, ir nuo tada jis niekuomet jos nebepaleido.

– Gunvaldai, ką tu be manęs darytum? – dažnai klausia Tonja.

– Išsikasčiau duobę ir nusišaučiau, – atsako Gunvaldas.



Tonjai atšliuožiant per kiemą, Gunvaldas atitraukia užuolaidas ir atidaręs langą iškiša susivėlusią galvą į žiemos šaltį. Jis didelis kaip trolis, tik truputį gunktelėjęs. Jaunystėje buvo dar aukštesnis, bet paskutiniu metu kiek susitraukė. Jį kankina ir amžius, ir podagra, ir daug kitų bėdų, bet jis niekada neina pas daktarus. Mirtinai jų bijo. Be to, kai tik Gunvaldas užsikiša už lūpos tabako ir įremia į pasmakrę smuiką, jis tampa vikrus kaip veršelis. Smuikas – geriausias vaistas, tvirtina Gunvaldas. Kam reikalingi daktarai, kai turi smuiką?

– Ar tai buvo salto? – klausia Tonja.

Gunvaldas prunkšteli taip, kad užuolaidos vos nesuyra per siūles.

– Tonja Glimerdal, jei ten buvo salto, tai aš briedis.

Jis dar paklausia, ar Tonja būtinai turinti visada nusileisti galva žemyn, kad paskui nežinia, ar ji gyva. Tonjai atrodo, kad būtinai.

Gunvaldo virtuvėje Tonja turi savo kėdę prie lango, savo kablį kepurei, o spintelėje savo puodelį. Juodmargė Gunvaldo katė Gunda ateina ir išsitiesia jai palei kojas.



– Tik pamanyk, prasideda žiemos atostogos. Ar prisimeni, kaip buvo anksčiau?

– Kada „anksčiau“? – klausia Gunvaldas ir pade-
da jai lėkštę. Kai gyveni taip ilgai, kaip Gunvaldas,
„anksčiau“ gali reikšti ką tik nori.

– Tada, kai į Glimerdaleną dar nebuvo atsikraustęs
Klausas Hagenas ir čia buvo paprastas kempingas, –
atsako Tonja.

Taip, Gunvaldas gerai atsimena tuos laikus.

– Dangiška erzelynė kildavo per kiekvienas atos-
togas, – sako jis.

– Vaikų būdavo kaip mėlynių, – prisimena Tonja. –
Nors kibirais semk.

Ir Gunvaldas tai pamena. Bet paskui atvažiavo tas
nuoboda Klausas Hagenas.

Jis atvyko į Glimerdaleną ir nusprendė, kad tai
fantastiška vieta. Tokia fantastiška ji jam pasirodė,
kad ėmė ir nusipirko visą kempingą. Nes jis nežmo-
niškai turtingas. Tada pristatė naujų trobelių ir viską
taip šauniai sutvarkė, kad Tonja ir kiti Glimerdalene
pamanė, jog tai nuostabu. Viską įrengęs jis iš naujo
atidarė kempingą. „Hageno sveikatingumo kempin-
gas – ramiausias visoje šalyje“, – parašyta reklami-
niuose jo lankstinukuose. Čia gali atvažiuoti žmonės,
pageidaujantys tylos ir ramybės. Iš pradžių Tonjai

tai atrodė puiki mintis. Atkako daugybė trokštančių tylos ir ramybės, juk nuostabu, kai į kalnus atvyksta svečių. Bet ilgainiui ją ėmė stebinti vienas dalykas. Kodėl gi su tais poilsiautojais niekad nebūna vaikų?

Tonja niekada labai ilgai nesuka galvos, tad vieną dieną nuvažiavo dviračiu pas Klausą Hageną ir paklausė:

– Klausai, kodėl į tavo kempingą niekad neatvažiuoja vaikų?

– Į Hageno sveikatingumo kempingą negalima vežtis vaikų, – atsakė Klausas Hagenas.

– Ką?

– Mano svečiai nori girdėti upės šniokštimą ir eglių ošimą, o ne ir riksmus ir klyksmus, – paaiškino Klausas Hagenas ir pasižiūrėjo į laikrodį.

Netekusi amo Tonja išispoksojo į kempingo savininką, galvodama, jog ką tik išgirdo pačius baisiausius žodžius gyvenime; bet vos tik ji spėjo taip pagalvoti, Klausas Hagenas sumušė savo paties rekordą ir ištarė dar baisesnį dalyką:

– Kaip tik dėl tų riksmų bei klyksmų ir su tavimi norėjau pakalbėti, Trulte.

– Aš Tonja, – pataisė Tonja.

– Taip, Tonja, ar nebūtum tokia gerutė ir nenustotum dainuoti kiaurą dieną?